

ALKOHOLPOLITISK HANDLINGSPLAN OG RETNINGSLINJER 2024 - 2028

Sel kommune

Vedtatt i kommunestyret: 24.06.2024

Innhold

DEL 1: Alkoholpolitisk handlingsplan

1	INNLEDNING	2
1.1	Nasjonale mål og strategier	2
1.2	Alkohol i Norge (<i>kilde: KORUS Øst</i>)	3
1.2.1	Generell informasjon	3
1.2.2	Rusmiddelbruk blant unge	5
1.2.3	Rusmiddelbruk blant eldre	6
1.3	Lokale forhold	6
1.4	Verktøy og tiltak for tidlig intervensjon og forebyggende virksomhet.....	7
1.5	Definisjoner.....	7
1.6	Aldersgrenser	8

DEL 2: Bevillingsreglement og retningslinjer

2	GENERELLE BESTEMMELSER FOR SALGS- OG SKJENKEBEVILLINGER	9
2.1	Løyveperiode	9
2.2	Salgs- og skjenkebevillinger.....	9
2.2.1	Andre vilkår ved tildeling av skjenkebevilling:	10
2.2.2	Vilkår ved tildeling av skjenkebevilling for uteservering:.....	11
2.2.3	Vilkår ved tildeling av skjenkebevilling i tilknytning til idrettsanlegg:.....	11
2.2.4	Internkontroll.....	11
2.3	Skjenketider	11
2.4	Salgstider	12
3	TILTAK FOR Å REGULERE TILGJENGELIGHETEN AV ALKOHOL	12
4	GEBYRER	12
5	DELEGERING OG SAKSBEHANDLING	13
6	KONTROLL MED SALGS- OG SKJENKESTEDENE	13
6.1	Inndragning av salgs- og skjenkebevillinger	14
6.2	Saksbehandlingen i inndragningssaker	15
7	INFORMASJON/RAPPORTERING/KOMPETANSEKRAV	16
8	RAPPORTERING.....	16
9	TILVIRKNING.....	16

1 INNLEDNING

Denne alkoholpolitiske handlingsplanen for Sel kommune erstatter interkommunale alkoholpolitiske retningslinjer, 2016-2020 som ble utarbeidet av tidligere regional ruskoordinator.

Det følger av [alkoholovens §1-7d](#) at kommunen er pålagt å utarbeide en alkoholpolitisk handlingsplan. Lovgivers intensjon er at handlingsplanen skal fremstille en samlet oversikt over utfordringsbildet bruk av rusmidler skaper og være grunnlaget for forebyggende og skadebegrensende tiltak.

Alkoholpolitisk handlingsplan danner grunnlaget for fastsettelse av retningslinjer for salgs- og skjenkebevillinger, må vedtas slik at bevillinger fornyes innen bevillingsperioden opphører den 30. september året etter at nytt kommunestyre tiltrer.

Under behandlingen av «[Folkehelsemeldingen](#)- Nasjonal strategi for utjamning av sosiale helseforskjellar» i 2023, forpliktet Stortinget seg til WHO sitt mål om å redusere omfanget av skadelig alkoholbruk med 20 prosent innen 2030, målt fra nivået i 2010. Målt i omsetning er målet å komme ned på ca. 5,3 liter pr person over 16 år. Dette kan vanskelig nås om ikke kommunene arbeider mot samme mål.

1.1 Nasjonale mål og strategier

§1-1. Lovens formål – ...«å begrense de samfunnsmessige og individuelle skadene som alkohol kan medføre, og begrense forbruket»

Utvikling av alkoholpolitisk handlingsplan ses også i sammenheng med folkehelselovens formål om å «fremmer folkehelse, forebygge sykdom og utjevne sosiale helseforskjeller. Dette er noe annet og mer en retningslinjer for salgs- og skjenkebevillinger.

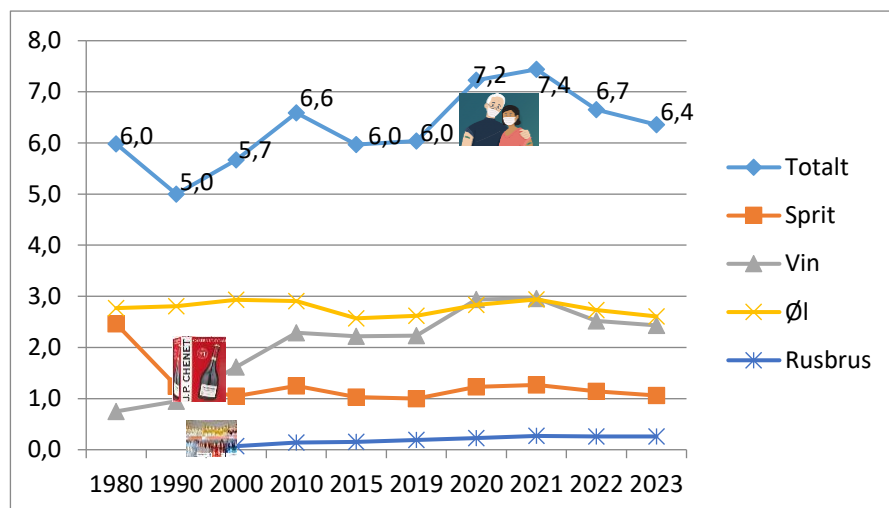
Regjeringen vil i 2024 legge fram en forebyggings- og behandlingsreform for rusfeltet, og starte opp et nasjonalt rusforebyggende program for barn og unge. Stortinget har sluttet seg til [Nasjonal alkoholstrategi 2023-2030](#), med seks hovedprioriteringer.

1. Videreføre hovedlinjene i alkoholpolitikken
2. Understøtte alkoholforebygging i kommunene
3. Forsterke tidlig innsats mot skadelig alkoholbruk
4. Fremme alkoholfrie arenaer i samarbeid med frivilligheten, idretten, skolen og arbeidslivets parter
5. Styrke kunnskapen og kompetansen om alkohol
6. Prioritere forskning på sykdomsutvikling og skader knyttet til alkohol.

1.2 Alkohol i Norge (kilde: KORUS Øst)

1.2.1 Generell informasjon

I Norge har vi en liberal drikkekultur. Fra 1990 har omsetningen av alkohol økt kraftig. De viktigste driverne er at studenter, kvinner og eldre nå drikker mer enn tidligere generasjoner. Voksne menn drikker vesentlig mer enn kvinner. Ungdom og unge voksne gutter og jenter drikker like ofte, mens guttene gjerne drikker mer enn jentene.

Økningen i 2020 kan direkte relateres til at handel over landegrensene falt bort.

At omsetningen ikke er tilbake på nivået før pandemien kan blant annet knyttes til «dyrtid», lavere kjøpekraft.

Figur 1: Utvikling av alkoholkonsum 1980-2023.

Det er omsetningen av vin som utgjør økningen fra 1990 og fram til 2020. Det er flere årsaker som er sammenfallende i tid. Vi ble introdusert for 3-liters kartonger, som gjorde tilgjengeligheten til økt mengde alkohol vesentlig lettere. Kjøpekraften steg generelt og blant kvinner spesielt. Befolkningen reiste mer og etablerte noe av drikkekulturen fra vinproduserende land. Det betyr at vi drikker vin oftere, samtidig som vi opprettholder å drikke mye ved enkelte anledninger.

Folkehelseutfordringer:

I de vinproduserende landene drikkes det alkohol ofte, men ikke mye ved hver anledning. Det medfører store somatiske helseplager. Langvarig høyt alkoholforbruk øker risikoen for sykdommer blant annet i hjerne og nervesystemet, leversykdommer, betennelse i bukspyttkjertelen, høyt blodtrykk, hjerneslag og enkelte kreftformer. I Norge og andre nordeuropeiske land drikker vi sjeldnere, men likevel mye. Alkohol en av de viktigste årsakene til tapte friske leveår. I tillegg til de somatiske lidelsene kjennetegnes vår måte å drikke på at vi utsetter oss selv og andre for skade og ulykker. Det anslås at alkohol er involvert imellom 70 og 80% av voldstilfellene i samfunnet. Utøvelse av vold og seksuelle overgrep skjer vanligvis mellom bekjente og under påvirkning av rus.

De helsemessige konsekvensene av alkoholbruk bidrar til økt sosial ulikhet. En enkel forklaring er at mennesker med flere risikofaktorer i sine liv opplever at disse blir forsterket ved bruk av alkohol. De som har mange beskyttelsesfaktorer som ramme rundt sine liv håndterer hendelser og ulike former for stress bedre. De viktigste årsakene til sosial ulikhet er utdanning og inntektsforskjeller, som igjen speiles i hva slags arbeid en har og boforhold. Å utjevne ved å bedre disse rammebetingelsene er et nasjonalt mål.

I 2022 utarbeidet [Osloeconomics en rapport om samfunnskostnader ved alkoholbruk](#). [AVOGTIL](#) har laget denne oversikten:

Selv om vi i Norge drikker mindre alkohol pr innbygger enn de fleste land i Europa, er kostnadene omfattende både menneskelig og økonomisk. Rapporten godtgjør at en liten økning av totalkonsumet vil ha omfattende konsekvenser. Det betyr at også en liten nedgang i konsumet vil ha stor betydning.

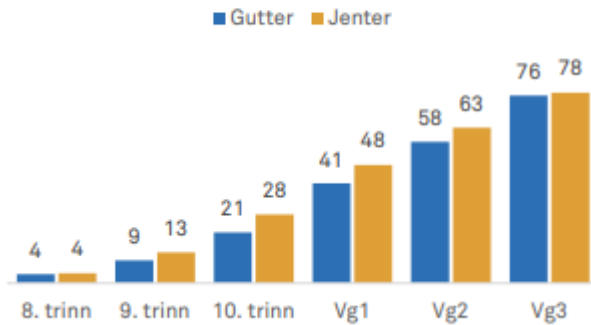
Det anslås at antall personer med alkoholbrukslidelser i Norge er mellom 5-8%, som utgjør 175-350 000 [\(FHI\)](#) personer, og at det i gjennomsnitt er 3 personer i nær familie som er direkte berørt. Av disse er om lag 90 000 barn. I 2020 ble det registrert 386 alkoholutløste dødsfall. Det er flere enn registrerte narkotikadødsfall.

Personer med alkoholbrukslidelse har rett til helsehjelp. Det er utfordrende for helsevesenet å avdekke ruslidelser, og en ikke ubetydelig andel forsøker å skjule sitt rusproblem og lar være å oppsøke helsehjelp. Det kan bety at de som trenger og kan ha nytte av helsehjelp ikke får det, samt at vi ikke i tilstrekkelig grad fanger opp begynnende problemer og/eller forebygger godt nok.

1.2.2 Rusmiddelbruk blant unge

[Ungdata - rapport 2022](#)

Prosentandel som har vært beruset i løpet av det siste året. Blant gutter og jenter på ulike klassetrinn

Fra Ungdata vet vi at ungdom har samme type drikkemønster som voksne. De drikker sjelden, men mye når de drikker. Samtidig vet vi at ungdomshjernen ikke er ferdig utviklet. Det innebærer at evnen til å planlegge eller følge en plan er svakere og viljen til å ta risiko høyere. Alkohol forsterker dette. Ungdom trenger bistand fra både pårørende og samfunnet for å minimere risiko. Konsekvensene av egne eller andres uheldige valg, som å bli utsatt for eller utsette andre for ulykker, vold, overgrep og krenkelser har ungdommen med seg i et langt liv.

Figur 4: Ungdata: 2022 Hele landet

Ung Data - Sel

Informasjon vedr. resultat fra UngData-undersøkelsen i Sel vil bli oppdatert i planen så fort tallene foreligger.

Aktuelle temaer:

Konfirmasjonstid som døråpner

Vi ser i noen områder at det er forhøyede tall i 9. trinn. Vi vet at konfirmasjon eller konfirmasjonsalder kan innebære aksept for eller tillatelse til å drikke alkohol eller være på steder der alkohol drikkes. Å utsette debut er en av de viktigste forebyggende tiltak som kan iverksettes.

Russefeiringen

Russefeiringen har spesielt i mer urbane strøk fått et rituelt preg. Russetid bli et tema fra 8. trinn og mange planlegger hvem de skal gå på videregående skole sammen med, og lar det styre retningsvalg. Slik starter den lange russetiden fra 10. trinn eller vg1. Konsepttruss, med russebussene i front, bidrar til omfattende bruk av alkohol og andre rusmidler. Samtidig bidrar konsepttrussen til at noen holdes utenfor. Inntil tre års utenforskap er å betrakte som vedvarende mobbing. Derfor har samtlige skolesjefer i fylkeskommunene nedsatt en arbeidsgruppe som lager en handlingsplan for en inkluderende avgangsmarkering. Kommunene bør være med i laget rundt elevene, og bidra i dette arbeidet.

Frivillig fritidsaktivitet

Det er en vanlig oppfatning at organisert fritidsaktivitet fungerer byggende og forebyggende. Fra Ungdata vet vi at de som deltar i organisert aktivitet drikker mindre enn de som aldri har vært med. De som derimot faller fra, drikker mer enn de som aldri har deltatt. De bruker også i større omfang illegale rusmidler.

For mange er det å kunne delta i aktivitet sammen med andre forskjellen på å ha gode sosiale relasjoner eller ikke. Fysisk aktivitet i grupper kan også være gode lavterskel tilbud og for eksempel inngå i naturterapi.

1.2.3 Rusmiddelbruk blant eldre

Mange eldre drikker nå mer enn tidligere generasjoner eldre. Det knytter seg gjerne til etablerte alkoholvaner og økt kjøpekraft/tilgjengelighet. Statistisk drikker de oftere, men ikke så store mengder. Siden alkohol er vannoppløselig, og kroppen inneholder mindre vann med årene, skal det mindre til for å oppnå høyere promille. Kombinasjonen med alkohol og medikamenter er ofte uheldig.

1.3 Lokale forhold

Kommunen skal gjennom bevillingspolitikken ha som mål å begrense i størst mulig omfang de individuelle og samfunnsmessige skadevirkningene alkoholbruk kan innebære.

Viktige delmål er å begrense tilgjengeligheten av alkohol for barn og unge, samt bevare alkoholfrie arenaer i kommunen for befolkningen ellers.

Det er videre en målsetning å føre en bevillingspolitikk som fremmer gode rammevilkår, likebehandling og forutsigbarhet for det lokale næringslivet.

Sel er regionsenter med videregående skole som tiltrekker seg flere yngre. Det oppleves likevel ikke som problematisk, det har ikke vært noe avvik som kan knyttes til videregående elever.

Sel kommune har regionen største polutsalg. Heller ikke her oppleves ikke dette som problematisk ut ifra et kontrollperspektiv. Ingen avvik knyttet mot polutsalget.

I kommunen er det to større arrangement der det tiltrekkes mye ungdom fra regionen. Slike arrangement har medført noe utfordringer ift. alkohol og rus. Arrangørene er i tett dialog med politi og kontrollmyndighet for å forebygge uønskede hendelser.

Rammebetingelsene for å utjevne sosiale forskjeller i kommunen er gode, gjennom for eksempel lav egenbetaling ved deltagelse i for eksempel idrett og kulturskole.

Sel kommune har pr. juni 2024 33 bedrifter med skjenkebevilling. Mange av disse er sesongbedrifter, med begrenset åpningstid og med lite omsetning av alkohol. Bevillingshavere oppleves om seriøse og det har vært lite avvik på kontroller i den siste bevillingsperioden.

1.4 Verktøy og tiltak for tidlig intervensjon og forebyggende virksomhet

- Informasjonsarbeid til den delen av befolkningen der rusproblematikk er representert. Leger og annet helsepersonell, ansatte i helsestasjoner og veiledere i NAV er eksempler på sentrale virksomheter for en tidlig intervensjonsstrategi.
- [Av- og til](#): Av og til er en organisasjon som kan bistå kommunen med faglige råd, kunnskap og metodeverktøy tilpassa lokale behov.
- [Ansvarlig alkoholhåndtering](#): et formalisert samarbeid mellom kommunen, politi og næringen der kommunen skal ivareta god myndighetsutøvelse gjennom kontrollplikten og bidra som en forutsigbar samarbeidspartner.

[KORUS øst](#) har gjort en evaluering av et kontrollselskap sine erfaringer. Kontrollselskapet uttaler på spørsmål om sine erfaringer med veiledning av de som skjenker alkohol, og sier: «*Når vi veileder de som har kurs forstår de ansatte hva vi prater om*».

Utelivet i Norge er sterkt preget av en kultur hvor vi går sent ut på byen, gjerne allerede ferdig skjenket. Det betyr at for mange er det lenge side de har spist, begynner å bli trøtte og er beruset. Tre faktorer som hver for seg gir kortere lunte, og som sammen bidrar til at utelivet sliter med for mye uro og vold.

Det første året i pandemien (2020) ble utestedene pålagt stengt klokka 24:00. Mange kommuner opplevde at gjestene kom tidligere til utestedene, at omsetningen ikke var helt ulikt tidligere år, og at vold og uro ble kraftig redusert. Basert på lokale tall kan kommunene nå få et godt bilde av hva sene stengtider koster økonomiske og helsemessige konsekvenser.

1.5 Definisjoner

Alkoholholdig drikk brukes som fellesbetegnelse på drikker som inneholder mer enn 2,5 volumprosent alkohol. Aldersgrensebestemmelser gjelder også for drikker med mellom 0,7 og 2,5 volumprosent alkohol.

Det kan innvilges salgs- og skjenkebevillinger for følgende grupper alkoholholdig drikk, Alkoholloven §1-3:

Gruppe	Innhold volumprosent alkohol	Eksempel
1	Over 2,5 - høyst 4,7	Øl, rusbrus, cider
2	Over 4,7 - mindre enn 22	Sterkøl, vin
3	Fra og med 22 til og med 60	Brennevin

Alkoholfri drikk: Inneholder under 0,7 volumprosent alkohol.
Alkoholsvak drikk: Inneholder fra og med 0,7 til og med 2,5 volumprosent alkohol

1.6 Aldersgrenser

I henhold til § 1-5 i alkoholloven gjelder følgende:

- Salg, skjenking eller utlevering av alkoholholdig drikk gruppe 3 må ikke skje til noen som er under 20 år.
- Salg, skjenking eller utlevering av alkoholsvak drikk og alkoholholdig drikk gruppe 1 og 2 må ikke skje til noen som er under 18 år.
- Den som selger, utleverer eller skjenker alkoholholdig drikk gruppe 3, må ha fylt 20 år, og den som selger, utleverer eller skjenker alkoholsvak drikk og alkoholholdig drikk gruppe 1 og 2, må ha fylt 18 år. Dette gjelder likevel ikke ved salg av alkoholsvak drikk når en person over 18 år har daglig tilsyn med salget.

2 GENERELLE BESTEMMELSER FOR SALGS- OG SKJENKEBEVILLINGER

2.1 Løyveperiode

Løyveperioden følger kommunestyreperioden. Salgs- og skjenkebevillinger gis i utgangspunktet for inntil 4 år av gangen, med opphør senest 30. september etter at nytt kommunestyre tiltrer. Jf. §1-6 i alkoholloven. Kommunen kan beslutte at bevillinger ikke skal opphøre, men videreføres for en ny periode på inntil fire år med opphør senest 30. september året etter at nytt kommunestyre tiltrer.

Gjennom rullering av alkoholpolitiske handlingsplan etter hvert kommunevalg der kommunen gjennomgår alkoholpolitikken, herunder bevillingspolitikken, beslutter kommunen at bevillinger skal videreføres, alternativt beslutte hvilke bevillinger det må søkes om fornyelse for. Kommunen kan ved videreføring, endre eller fastsette nye vilkår for bevillinger i samme utstrekning som ved behandling av ny bevilling, jf. § 3-2 og 4-3 i alkoholloven.

- Salgsbevillinger kan innvilges for gruppe 1.
- Skjenkebevillinger kan innvilges for gruppe 1, alternativt gruppe 1 og 2, eller for alle 3 grupper.
- Før kommunestyret avgjør søknader, skal det innhentes uttalelse fra NAV og politiet. I Sel er dette delegert til formannskapet.

2.2 Salgs- og skjenkebevillinger

Det kan innvilges følgende salgs- og skjenkebevillinger:

- FASTE SALGS- OG SKJENKEBEVILLINGER for en periode eller en bestemt del av året fra fem dager eller mer: Gruppe 1, 2 og 3
- SALGSBEVILLING for Vinmonopolutsalg (alkohollovens §3-4): Gruppe 2 og 3
- AMBULERENDE SKJENKEBEVILLING: Kan innvilges til sluttede selskaper ved leilighetsvis bruk på steder som ikke har fast skjenkebevilling, eller kun har bevilling for skjenking av gruppe 1 og 2: Gruppe 1, 2 og 3

Alkoholovens definisjon av ambulerende skjenkebevilling(sluttede selskaper): En sluttet krets av personer, samlet for et bestemt formål, i et bestemt lokale, som f.eks. bryllup, konfirmasjon, jubileum osv. jfr. alkoholloven § 4-5.

- SKJENKEBEVILLING FOR EN ENKELT BESTEMT ANLEDNING: Skjenkebevilling for en enkelt bestemt anledning for enkeltarrangementer, til eksempel konserter, dansegalla, festivaler m.m., som ikke omfattes av en fast bevilling, og som strekker seg over perioder på inntil fire dager, jfr. alkoholloven § 1-6, kan innvilges: Gruppe 1 og 2

Det kan ikke gis bevilling til salg og skjenking i samme lokale med mindre bevillingshaver: har rett til tilvirkning og bevillingen skal utøves ved bevillingshavers tilvirkningssted, samt at bevillingen skal gjelde for et mindre lokale hvor det ikke er praktisk gjennomførbart med separate lokaler for salg og skjenking.

Kommunen kan innvilge salgsbevilling for gruppe 1 til matvareforretninger som har et assortert vareutvalg som tilsvarer en dagligvareforretning. Salgsstedene skal ha god informasjon om aldersgrenser, legitimasjonsplikt og salgstider for kjøp av alkohol, samt en plassering der alkoholfri og alkoholsvak drikk ikke kan forveksles.

Kommunen kan innvilge skjenkebevilling for hvert enkelt skjenkested ut fra en helhetsvurdering av driftskonsept og innkomne uttalelser på følgende vilkår:

- Hoteller, moteller, pensjonater, gardsturisme, spiserestauranter og selskapslokaler kan gis alminnelig skjenkebevilling for gruppe 1, 2 og 3
- Kafeer/kafeteriaer/kroer/pizzeriaer - kan gis alminnelig skjenkebevilling for gruppe 1, 2 og 3
- Puber/diskotek med aldersgrense 18 år - kan gis alminnelig skjenkebevilling for gruppe 1 og 2
- Puber/diskotek med aldersgrense 20 år - kan gis alminnelig skjenkebevilling for gruppe 1, 2 og 3
- Øvrig atskilte virksomheter vurderes særskilt.

Nettsalg

For salg av alkoholholdig drikke gruppe 1 som skjer ved bestilling på nett, gjelder særskilte regler jf. alkoholloven § 3-1:

- Krav om legitimasjonskontroll ved bestilling av alkoholholdig drikke. Innehaver av løyve må ha et system for å kontrollere at den som bestiller alkoholholdig drikke oppfyller alderskravet etter alkoholloven.
- Krav om legitimasjonskontroll før utlevering av alkoholholdig drikke. Ved utlevering av alkoholholdig drikke, må den løyvehaver kontrollere at mottaker oppfyller alderskravet etter alkoholloven.
- Utlevering av alkoholholdig drikke må skje innenfor salgstiden som gjeld i kommunen. Dette gjelder uavhengig av når den alkoholholdige drikken er bestilt og betalt jf. alkohollova §3-7.

2.2.1 Andre vilkår ved tildeling av skjenkebevilling:

- Det kan ikke gis bevilling til salg og skjenking i samme lokale.
- Den som har bevilling til å skjenke alkoholholdig drikk, plikter også å føre et rimelig utvalg av alkoholfrie og/eller alkoholsvake drikker, og som må regnes som en naturlig erstatning for alkoholholdig drikk.
- Alkoholfrie og alkoholsvake drikker skal oppføres på skjenkekart og andre prislister.
- Når halvflasker er i handelen, plikter skjenkestedet å føre et rimelig utvalg av slike.
- Det gis ikke skjenkebevilling til steder som er særlig innrettet og markedsføres mot ungdom under 18 år og har denne aldersgruppen som målgruppe.
- Det gis ikke skjenkebevilling til skolelokaler og skoleområder.
- Det gis ikke skjenkebevilling inne i badeanlegg.
- Det gis ikke skjenkebevilling til bensinstasjoner eller gatekjøkken/kiosk.
- Det gis ikke skjenkebevilling til campingplasser.

Det skal tas ordensmessige og trafikale hensyn ved tildeling av skjenkebevillinger. Det skal videre legges vekt på hensyn som kan vanskeliggjøre effektiv kontroll både for bevillingshaver og bevillingsmyndigheten, så som skjenkestedets størrelse, utforming og innredning.

2.2.2 Vilkår ved tildeling av skjenkebevilling for uteservering:

Utendørs skjenking av alkohol kan tillates der det skjer i naturlig tilknytning til et fast skjenkested. Det skal foretas en helhetlig vurdering, der trafikk- og ordensmessige hensyn vurderes i forhold til næringsmessige hensyn. Det kan innvilges alminnelig skjenkebevilling på avgrenset område ute tilsvarende pkt 2.3.

2.2.3 Vilkår ved tildeling av skjenkebevilling i tilknytning til idrettsanlegg:

I idrettsanlegg(inne/ute) kan det gis ambulerende skjenkebevilling (lukket selskap) eller skjenkebevilling for en enkelt anledning i forbindelse med konserter / dansearrangementer o.l. under forutsetning av at aldersgrensen er minst 18 år. Det skal ikke gis skjenkebevilling i forbindelse med idrettsarrangementer. Det kreves fysisk avgrensning av skjenkearealet, utendørs ved for eksempel telt.

I kommunale idrettsanlegg/samfunnshus kan det gis ambulerende skjenkebevilling for lukkede ikke-kommersielle arrangementer som for eksempel ved korps- og sangerstevner. Det er en forutsetning at aldersgrensen er minst 18 år, og det kreves dokumentasjon på målgruppe for arrangement, samt dokumentasjon på avgrensning av skjenke arealet. Det kan innvilges skjenkebevilling for alkoholholdig drikk gruppe 1 og 2. Skjenketiden vurderes for hver enkelt bevilling ut fra arrangementets art, beliggenhet, uttalelser fra politiet o.a., og innenfor retningslinjenes maksimaltider for skjenking.

2.2.4 Internkontroll

For å sikre at krav fastsatt i eller i medhold av alkoholoven overholdes, jf. alkoholoven § 1-1, skal innehavere av salgs- og skjenkebevillinger føre internkontroll med den virksomhet som drives i henhold til bevillingen, alkoholoven og bestemmelser fastsatt i medhold av alkoholoven. (Ref, kap.8, Alkoholforskriften)

Dette gjelder ikke for innehavere av ambulerende skjenkebevilling, og det kan gjøres unntak for bevilling gitt for en enkelt bestemt anledning, når det vil virke urimelig bl.a. av hensyn til stedets størrelse.

2.3 Skjenketider

I kommunen kan følgende skjenketider innvilges for hvert enkelt skjenkested:

- Gruppe 1 og 2: Kl. 08.00 - 02.00.
- Gruppe 3: Kl. 13.00 - 02.00.

Utendørs servering, enkelt løyve og ambulerende løyver kan innvilges inntil samme skjenketider.

Generelle vilkår:

- Konsum av utskjenket alkoholholdig drikk må opphøre senest 30 minutter etter skjenketidens utløp.
- På overnattingssteder kan det skjenkes alkoholholdig drikk gruppe 1 og gruppe 2 til overnattingsgjester. Dette kan skje utenfor overnattingsstedets skjenkearealer, for eksempel på rommene eller i resepsjonen.
- Mindreårige (barn under 18 år) har ikke adgang til skjenkesteder etter kl. 22.00, unntak her er overnattingssteder og skjenkesteder med matservering som hovedkonsept. Ved skjenkesteder med matservering som hovedkonsept må mindreårige være i følge med foreldre/foresatte etter kl.22.00.

2.4 Salgstider

Salgstid for alkoholholdig drikk gruppe 2 og 3:

Salg fra AS Vinmonopolets utsalg kan skje fra kl. 08.30 til kl. 18.00.

På dagen før søn- og helligdager skal salget opphøre kl. 15.00. Dette gjelder ikke dagen før Kristi Himmelfartsdag. Salg fra AS Vinmonopolets utsalg er forbudt på søn- og helligdager, 1. og 17. mai og julaften.

Salgstid for alkoholholdig drikk gruppe 1:

I kommunene kan følgende salgstider innvilges for hvert enkelt utsalgsted ut fra en helhetsvurdering av driftskonsept og innkomne uttalelser på følgende vilkår:

Hverdager	kl. 08:00 og kl. 20:00.
Dager før søn- og helligdager, unntatt dagen før Kristi Himmelfartsdag	kl. 08:00 og kl. 18:00.

Salg og utlevering av alkoholholdig drikk gruppe 1 er ikke tillatt på søn- og helligdager, 1. og 17. mai.

3 TILTAK FOR Å REGULERE TILGJENGELIGHETEN AV ALKOHOL

Det er godt dokumentert at de mest effektive virkemidlene i alkoholpolitikken er de som reduserer tilgjengeligheten. Alkohollovens og retningslinjens formål er å begrense forbruket av alkohol og de samfunnsmessige og individuelle skader, som alkoholbruk kan innebære. Selv om alkohol er lovlig salgsvare, er alkohollovens system med kommunal bevillingsplikt ment å sikre at omsetningen skjer i betryggende former.

Et viktig tiltak gjelder barn og unge. Søknader om skjenking kan avslås ut i fra plassering for eksempel på eller i nærheten av skole, ungdomsklubb, idrettsarena eller i tilknytning til lokaler og arrangement der barn og unge er en del av målgruppa.

4 GEBYRER

Rammene for bevillingsgebyret framgår av alkoholforskriften, kap.6, som fastlegger at det for salgs- og skjenkebevillinger for alkoholholdig drikk skal betales et bevillingsgebyr. Gebyret fastsettes for et år om gangen på grunnlag av forventet omsatt mengde alkoholholdig drikk. Det kan også kreves gebyr ved bruk av ambulerende bevilling og ved bevilling gitt for en enkelt anledning.

Kommunen benytter de til en hver tid fastsatte gebyrer som alkoholloven med tilhørende forskrifter fastsetter og gir anledning til. Gebyrene fastsettes årlig og kan bli endret i løpet av bevillingsperioden. Det henvises til § 6-2 i alkoholforskriften når det gjelder satser. Beregningsgrunnlaget baseres på forventet omsetning, dvs. forrige års omsetning. Ved årets slutt må bevillingshaver sende inn oppgave over faktisk omsatt mengde alkohol. Dersom det er vesentlig forskjell på årets omsetning og forventet omsetning, kan kommunen foreta en etterberegning. Alle er pliktige til å levere omsetningsoppgave, hvis ikke kan avgiften fastsettes ut fra en skjønnsmessig vurdering, evt. kan bevillingen inndras.

Som et minimum skal avgiften dekke kostnadene med kontrollordningen.

5 DELEGERING OG SAKSBEHANDLING

Sel kommune har delegert bevillingsmyndigheten som følger:

Bevillingsmyndighet: Formannskapet

Følgende er delegert til kommunedirektør jf. Politisk delegeringsreglement:

Lov om omsetning av alkoholholdig drikk m.v. 1989-06-02-27

Herunder nevnes:

- Skifte av styrer og stedfortreder jfr. § 1-7c
- Tildeling av ambulerende bevilling etter § 4-5
- Tildeling av bevilling for en enkelt anledning etter § 1-6 for en varighet på inntil 14 dager
- Utvidelse av skjenketid for enkelt anledning
- Utvidelse og flytting av skjenkelokale for en enkelt anledning
- Fastsettelse av bevillingsgebyr i samsvar med alkohollovens satser.
- Vedta å avslå søknad om bevilling dersom formannskapet har vedtatt at det ikke skal gis mer enn et bestemt antall salgs- og skjenkebevillinger (tak på bevillinger) og søknaden er mottatt etter at dette antallet er tildelt.

Kontrollorgan: Securitas

Vedtak fattet av bevillingsmyndigheten, kan påklages.

6 KONTROLL MED SALGS- OG SKJENKESTEDENE

Kommunen har ansvar for kontroll med utøvelsen av kommunale bevillinger til skjenking av alkoholholdig drikk, salg av alkoholholdig drikk i gruppe 1 og statlig bevilling etter alkoholloven § 5-3 første ledd, herunder for kontroll med føring av internkontroll.

Kommunen er ansvarlig for at de som skal foreta kontroll ved salgs- og skjenkestedene (kontrollørene) er kjent med gjeldende lovverk, forskrifter og retningslinjer. (Alkoholforskriften, kap.9)

Kontrollen skal særlig omfatte salgs- og skjenketidene, aldersgrensebestemmelsene, og at det ikke selges eller skjenkes til personer som er åpenbart påvirket av rusmidler. Kommunen skal sikre at kontrollen til enhver tid er rettet mot de forhold som synes hensiktsmessige etter en vurdering av de lokale forhold.

Kontroll av skjenkesteder skal gjennomføres med minst to kontrollører og kan foregå åpent eller anonymt.

Etter utført kontroll skal kontrollørene alltid presentere seg for stedets ansvarshavende og muntlig redegjøre for sitt inntrykk av stedet.

Skriftlig rapport sendes snarest mulig - og innen en uke - til salgs- eller skjenkestedet med adgang for bevillingshaveren til å uttale seg innen to uker. Rapportene sendes bevillingsmyndigheten. Rapporter fra steder med statlig bevilling skal sendes via kommunal bevillingsmyndighet. Salgs- eller skjenkestedets uttalelse til rapporten skal følge med.

Hvert sted skal kontrolleres minst en gang årlig. Kommunen skal årlig utføre minst tre ganger så mange kontroller som de har salgs- og skjenkesteder.

6.1 Inndragning av salgs- og skjenkebevillinger

Bestemmelsene om prikktildeling og inndragning gjelder der kontroll gjennomført i henhold til kapittel 6 i denne handlingsplanen eller rapport fra andre myndigheter, avdekker at innehaver av kommunal salgs- eller skjenkebevilgning ikke har oppfylt sine plikter etter alkoholoven, bestemmelser gitt i medhold av alkoholoven, bestemmelser i lov eller i medhold av lov som har sammenheng med alkoholovens formål, eller plikter som følger av vilkår i bevillingsvedtaket.

Ved overtredelser som nevnt under tildeles bevillingshaver et bestemt antall prikker. Tildeling av prikker skjer i henhold til kapittel 10 i alkoholforskriften. Likeartede brudd avdekket ved samme kontroll skal anses som ett enkelt brudd. Dersom bevillingshaver i løpet av en periode på to år er tildelt til sammen 12 prikker, skal kommunestyret inndra bevillingen for et tidsrom på én uke.

Dersom det i løpet av toårsperioden blir tildelt flere enn 12 prikker skal kommunestyret øke lengden på inndragningen tilsvarende.

Dersom det foreligger helt spesielle og svært formildende omstendigheter, kan kommunen tildele færre prikker for en overtredelse. Dersom det foreligger svært skjerpene omstendigheter, kan kommunen tildele flere prikker for en overtredelse. Kommunestyret kan ved svært skjerpene omstendigheter også øke lengden på inndragningen, i de alvorligste tilfellene for resten av bevillingsperioden.

En bevilling kan inndras dersom den ikke er benyttet i løpet av det siste året. Bevillingen kan likevel ikke inndras dersom årsaken til manglende bruk av bevillingen er en hindring utenfor bevillingshavers kontroll og som han ikke med rimelighet kunne unngå eller overvinne følgene av. Dette gjelder bare i den utstrekning det kan antas at driften kan gjenopptas innen rimelig tid.

Følgende overtredelser fører til tildeling av åtte prikker:

- salg, utlevering eller skjenking til person som er under 18 år, jf. alkoholoven § 1-5 annet ledd
- brudd på bistandsplikten, jf. § 4-1 annet ledd i alkoholforskriften
- brudd på kravet om forsvarlig drift, jf. alkoholoven § 3-9 og § 4-7
- hindring av kommunal kontroll, jf. alkoholoven § 1-9.

Følgende overtredelser fører til tildeling av fire prikker:

- salg og utlevering til person som er åpenbart påvirket av rusmidler, jf. § 3-1 i alkoholforskriften, skjenking til person som er eller må antas å bli åpenbart påvirket av rusmidler, jf. § 4-2 første ledd i alkoholforskriften
- brudd på salgs-, utleverings- og skjenketidsbestemmelsene, jf. alkoholoven § 3-7 og § 4-4
- skjenking av alkoholholdig drikk gruppe 3 til person på 18 eller 19 år, jf. alkoholoven § 1-5 første ledd
- brudd på alderskravet til den som selger, utleverer eller skjenker alkoholholdig drikk, jf. alkoholoven § 1-5 tredje ledd.

Følgende overtredelser fører til tildeling av to prikker:

- det gis adgang til lokalet til person som er åpenbart påvirket av rusmidler, eller bevillingshaver sørger ikke for at person som er åpenbart påvirket av rusmidler forlater stedet, jf. § 4-1 i alkoholforskriften
- mangler ved bevillingshavers internkontroll, jf. alkoholoven § 1-9 siste ledd, jf. kapittel 8 i alkoholforskriften
- manglende levering av omsetningsoppgave innen kommunens frist, jf. kapittel 6 i alkoholforskriften

- manglende betaling av bevillingsgebyr innen kommunens frist, jf. kapittel 6 i alkoholforskriften
- brudd på krav om styrer og stedfortreder, jf. alkoholoven § 1-7c
- gjentatt narkotikaomsetning på skjenkestedet, jf. alkoholoven § 1-8 annet ledd
- gjentatt diskriminering, jf. alkoholoven § 1-8 annet ledd.

Følgende overtredelser fører til tildeling av én prikk:

- brudd på kravet om alkoholfrie alternativer, jf. § 4-6 i alkoholforskriften
- brudd på regler om skjenkemengde, jf. § 4-5 i alkoholforskriften
- konsum av medbrakt alkoholholdig drikk, jf. § 4-4 i alkoholforskriften
- gjester medtar alkohol ut av lokalet, jf. § 4-4 i alkoholforskriften
- brudd på krav om plassering av alkoholholdig drikk på salgssted, jf. § 3-3 i alkoholforskriften
- brudd på vilkår i bevillingsvedtaket, jf. alkoholoven § 3-2 og § 4-3
- brudd på reklameforbudet, jf. alkoholoven § 9-2, jf. kapittel 14 i alkoholforskriften
- andre overtredelser som omfattes av alkoholoven § 1-8 første ledd, jf. blant annet alkoholoven § 3-1 sjetten ledd, § 4-1 annet ledd, § 8-6, § 8-6a, § 8-12 og § 8-13.

Dersom det foreligger helt spesielle og svært formildende omstendigheter, kan kommunen tildele færre prikker for en overtredelse. Dersom det foreligger svært skjerpene omstendigheter, kan kommunen tildele flere prikker for en overtredelse. Kommunestyret kan ved svært skjerpene omstendigheter også øke lengden på inndragningen, i de alvorligste tilfellene for resten av bevillingsperioden.

Dersom omstendigheter som nevnt over vektlegges, skal dette begrunnes særskilt i vedtaket.

6.2 Saksbehandlingen i inndragningssaker

Der det foreligger grunnlag for prikktildeleg, skal kommunen sende ut forhåndsvarsel om tildeling av prikker, jf. forvaltningsloven § 16.

Kommunestyret fatter enkeltvedtak om tildeling av prikker. Bevillingshaver skal i forbindelse med vedtaket orienteres om mulige konsekvenser ved ytterligere prikktildeleg.

Vedtak kan påklages etter forvaltningslovens regler. Der klageretten ikke benyttes, kan tildelingen av prikker likevel påklages i forbindelse med klage på senere vedtak om inndragning hvor tildelingen av prikker inngår som grunnlag.

Dersom tildeling av prikker danner grunnlag for inndragning, skal kommunen sende ut forhåndsvarsel om inndragning av bevillingen, jf. forvaltningsloven § 16.

Kommunestyret fatter enkeltvedtak om inndragning av bevilling på grunnlag av tildeling av prikker.

Kommunen bør iverksette vedtak om inndragning innen fire uker etter vedtakelsesdato.

7 INFORMASJON/RAPPORTERING/KOMPETANSEKRAV

Det kreves at kunnskapsprøve om alkohollovgivningen er avlagt og bestått før søknad om bevilling blir behandlet (ref alkoholforskriften kap.5). Søknad om bevillinger (salg/skjenking) må være kommunen i hende innen 30 dager før oppstart. Ved eierskifte kan eier/driver drifte virksomheten under forutsetning av at kunnskapsprøvene er bestått, inntil nye bevillinger foreligger (ref. alkoholforskriften kap.11).

8 RAPPORTERING

Innehavere av løyver plikter å sende inn omsetningsoppgave for året og eventuelt forventet omsetning innen den 31.januar i det påfølgende år til bevillingsansvarlig i kommunen.. Bevillingsansvarlig bruker dette til beregning av gebyrer, samt rapportering til Folkehelseinstituttet.

9 TILVIRKNING

Tilvirkning av alkoholholdig drikk kan bare skje på grunnlag av løyve gitt av departementet, eller etter §3-1b første ledd eller §4-2 tredje ledd. Løyvet kan omfatte alkoholholdig drikk som ikke er brennevin, brennevin eller all alkoholholdig drikk.

Løyva gjelder ikke tilvirkning til eget bruk av alkoholholdig drikk som ikke er brennevin. Tilvirkingsanlegget skal være innrettet på tilfredsstillende måte. Departementet kan gi føringer om dette. Jf. § 6-1 i alkohollova.

Vilkår for tildeling av løyve for tilvirkning

- Løyvehaver og eventuelle andre personer som er knyttet til virksomheten/selskapet, må ha utvist uklanderlig vandel i forhold til lovgiving og hvordan virksomheten skal drives. Det vil si at de ikke har noen merknad innen lovgivningen innen alkohol, toll, skatt/ avgift, regnskap/selskap og næringsmiddel.
- Det er stilt tilfredsstillende sikkerhet for å oppfylle krav på alkoholavgiften
- Sikkert varelager
- Løyvehaver kan ikke drive annen verksemd som ikke er forenelig med tilvirkning av alkoholholdig drikk. Jf.§ 6-2 i alkohollova.